

da. Prema proceduralnim propisima tužba se mora dostaviti (stranka se zato brine) unutar jedne godine od njenog podignuća, pa se prema tome radi o dosta dugom roku. Sudac je u gornjoj presudi upozorio na to da svaki treći može uvidom u upisnik tužbi pomorskog suda utvrditi da li je takva tužba podignuta (a mora biti podignuta pred Pomorskim odjelom, jer je on upravo isključivo nadležan za tužbe "in rem" na brodove, a druga odjeljenja neće o njima raspravljati). Obzirom na to da se radi o tražbinama koje su zakonskim putem privilegirane radi njihove važnosti za pomorsku privredu, stajalište da je podignuće tužbe "in rem" dovoljno za njihovo osiguranje privilegijem čini se svrsishodnim, ali obzirom na to da zakonski privilegij mora opteretiti "res", izgleda da bi dostava tužbe bila logičnija pretpostavka za postanak privilegija. Medjutim judikatura u Engleskoj često traži praktična rješenja, a rješenje u konkretnom slučaju doista je praktično. Razumljivo je stoga da se u literaturi (Price, The Law of Maritime Liens, London 1940) smatra (str.90) da iz precedenta The Cella (1838) slijedi da zakonski privilegij nastaje tek zaustavljanjem stvari - broda ("res"), ali je iz daljih izvoda istog pisca (str.108) vidljivo da je njegova glavna pažnja uperena na red prvenstva tih privilegija, no ipak ističe da pretpostavke za postanak privilegija moraju postojati u času podnošenja tužbe (str.100). Treba očekivati da će Apelacioni sud uslijed žalbe fiksirati stanje prava barem za slučaj prijenosa vlasništva na jasniji način, a što je tim važnije što se ističe na temelju precedenta "The Africano" (1894) da je za red prvenstva zakonskih privilegija prema pomorskim privilegijima i mortgage-ima mjerodavan čas zaustavljanja, a za međusobni red prvenstva zakonskih privilegija dan izdanja odluke o zaustavljanju. Možda će Apelacija naći načina da za sve učinke zakonskih privilegija uvede jedinstveni kriterij za "dies a quo". Istina ukoliko Konvencija o pomorskim privilegijima i hipotekama od 1967. bude prihvaćena i u Engleskoj, izgubit će pitanje reda prvenstva od važnosti, jer će zakonski privilegiji postati privilegiji drugog reda u svim slučajevima.

E.P.

ENGLESKI POMORSKI SUD

Presuda od 6.VI 1967.

Brod "Basildon"

Mortgage - Troškovi osiguranja - Ukoliko nije izričito ugovoreno, vjerovnik (mortgagee) nema prava troškove osiguranja opterećenog broda uračunati u svoju tražbinu koja je mortgageom osigurana

Na brodu "Basildonu" bila su upisana tri mortgage-a.

Prvi i treći bili su upisani u korist tužitelja u ovom sporu, a drugi u korist treće osobe. Vrijednost broda neće moći pokriti jedva samo prvi i drugi mortgage, pa je stoga tužitelj ustao tužbom u kojoj pokraj prodaje broda traži da mu se priznaju uz prvi mortgage i troškovi premije osiguranja broda prije i za vrijeme postupka na temelju njegove tužbe.

Sudac Brandon zauzeo je stajalište da tužitelju troškovi osiguranja prije podizanja tužbe ne pripadaju kao dio tražbine na temelju prvog mortgage-a, jer tek drugi mortgage daje izričito pravo vjerovniku da brod osigura, a to u prvom mortgage-u nije rečeno. Tužiteljevo stajalište da treba uključiti u sam pojam davanja mortgage-a i pravo osigurati brod sudac otklanja. Sudac smatra da to može dati pravo vjerovniku - mortgage-u da uzme brod u posjed, jer mu je osiguranje mortgage-om ugroženo, pa da onda može obračunati premije s vozarinom, ali da se ne može smatrati da on kao mortgagee ima pravo na to da na teret broda izvrši osiguranje. Prema tome sudac odlučuje da su oba mortgage-a valjana, da se brod može izvrnuti sudskoj prodaji, ali da troškovi osiguranja prate tužiteljev drugi (odnosno po redu upisa uopće treći mortgage), a ne prvi mortgage. Troškove osiguranja za vrijeme toka postupka prodaje treba da raspoređi referent ("Registrar") pomorskog suda, a sudac se o njima ne izražava, jer pitanje nije dovoljno raspravljeno pred njime.

(ILLR 1967,2,3, str.134)

E.P.

Bilješka.- Iz sudske odluke vidljivo je da je za to da se pred pred kasnijim opterećenjima broda može podmiriti predugmljene premije osiguranja od strane prvog hipotekarnog vjerovnika potreban izričiti uglavak u ugovoru o mortgage-u da je vjerovnik ovlašten platiti premije, ako to ne učini dužnik. Ovo stajalište odgovara i našem pravu, ali je ono popraćeno i uputom na to da vjerovnik može na temelju mortgage-a preuzeti brod u posjed i iskoristiti, ako dužnik-mortgagor ugrožava mortgage-om pruženu sigurnost svojim postupkom. U našem pravu nema takve mogućnosti, pa je u tom smislu englesko pravo povoljnije za hipotekarnog vjerovnika. Međutim "in concreto" ona nije mogla biti ostvarena, jer je brod već izgubio klasu, kao što to uostalom vrlo često biva kod brodova koji se moraju izvrnuti sudskoj prodaji, jer više na tržištu putem dobrovoljne prodaje ne mogu postići odgovarajuću cijenu.

E.P.